

JAVNI RAZPRAVI

– O samoupravni organiziranosti SIS družbenih dejavnosti v Ljubljani

Mestna konferenca je imenovala delovno skupino za pripravo predloga za prenovo SIS družbenih dejavnosti v Ljubljani. Pri predlaganem predlogu se že upošteva na stališča in predlogi iz javne razprave o spremembah zvezne in republiške ustave ter stališča Skupščine SR Slovenije in delegatskih skupščin občin in mesta ter DPO v Ljubljani o uveljavljanju SIS družbenih dejavnosti. Zavedamo se, da ne bo moč doseči povsem usklajenih stališč, tudi če bi znova pričeli s temeljitimi razpravami o tej problematiki. Delovna skupina se tudi zaveda, da predlaganega modela v celoti ne bo možno uresničiti brez predhodnih sprememb zvezne in republiške ustave ter sistemskih zakonov za posamezna področja družbenih dejavnosti oziroma svobodne menjave dela. Zato predlagane rešitve hkrati pomenijo tudi prispevek k oblikovanju novih ustavnih in zakonodajnih rešitev. Dokončne rešitve bodo namreč sprejete po javni razpravi in nujnih strokovnih presojah.

Ljubljana ima ta trenutek 54 SIS-ov za področja družbenih dejavnosti. Toliko jih gotovo ne potrebujemo. V javni razpravi pa ne bi smeli spregledati tistega, kar naj bi SIS-i združevali kot vsebino svojega delovanja. Kot temeljno smo ocenili vprašanje izpeljave delegatskega sistema in kot drugo reorganizacijo strokovnih služb.

Skupščine SIS-ov naj bi bile po novem

organizirane dvodomno in naj bi bile najvišji organ odločanja in upravljanja v samoupravni interesni skupnosti. Izvršne naloge naj bi opravljali izvršilni odbori skupščine SIS-ov. Pri njihovi sestavi naj bi poleg teritorialnega načela upoštevali zlasti področje dela oziroma specifične programov v posameznem SIS-u. Ti odbori naj bi s svojimi telesi prevzeli vrsto izvršilnih nalog, ki so doslej obremenjevale dnevne rede skupščin SIS-ov.

Po predlogu, ki gre sedaj v javno razpravo in strokovno presojo, naj bi Ljubljančani s samoupravnimi sporazumi ustanovili skupne samoupravne interesne skupnosti, v katerih bi uresničevali svobodno menjavo dela za naslednja področja družbenih dejavnosti: – vzgoja in izobraževanje, zdravstveno varstvo, raziskovanje, kultura, telesna kultura.

Namesto zdajšnjih 54 naj bi leta 1990 na območju ljubljanskih občin imeli 6 samoupravnih interesnih skupnosti. Bistveno pa ni, kako se bodo imenovali, ampak morajo biti vsebinsko in funkcionalno utemeljene kot prostor za izražanje interesov uporabnikov in izvajalcev programov družbenih dejavnosti in kot izraz skupnega interesa občanov Ljubljane za delovanje ter razvoj posameznih programov teh dejavnosti.

Naj k temu dodamo, da aktivnosti za preobrazbo SIS družbenih dejavnosti potekajo tudi na republiški ravni.

– O družbenem dogovoru o financiranju KS na območju ljubljanskih občin

Z ukinitvijo »programski sredstev – glavarine«, je celotno financiranje KS v Ljubljani prešlo v breme proračunov občin. Višino proračunskih sredstev, namenjenih KS je, določal dogovor o oblikovanju in razporejanju sredstev splošne porabe v občinah in mestu Ljubljane. Za izračun relativnih deležev občin so se uporabljala merila:

- število prebivalcev (relativna teža 30%);
- število zaposlenih (relativna teža 20%);
- število delegacij KS za skupščine DPS in SIS (relativna teža 40%);
- površina (relativna teža 10%).

Delež občine Ljubljana Vič–Rudnik v skupnih ljubljanskih sredstvih za ta namen je znašal 26,81%. V letu 1987 ljubljanski dogovor ni več določal višine sredstev za KS. Res pa je, da se je ta delež v proračunu občine Ljubljana Vič–Rudnik za te namene zmanjšal na 21,61%, kar pomeni v znesku 726.054.000 din v letu 1988.

Delegati KS so večkrat upravičeno postavili zahtevo po enotni ureditvi financiranja KS v Ljubljani. Posledica tega je predlagani osnutek družbenega dogovora.

Osnutek družbenega dogovora ne določa več števila zaposlenih po KS glede na število prebivalcev, temveč opredeljuje le merila in kriterije za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in sklad skupne porabe ter za del materialnih stroškov, ki niso odvisni od velikosti poslovnih prostorov v KS.

- Merila so naslednja:
- število prebivalcev (relativna teža 35%);
  - število samoupravnih subjektov (relativna teža 5%);
  - število zaposlenih (relativna teža 10%);
  - velikost KS (relativna teža 5%);
  - delegatski sistem, samouprava, DPO in DO-D (relativna teža 45%) – vsem KS enako.

Z zadnjim merilom, ki je enako za vse KS, bi delno izenačili velike razlike med zelo veliko in zelo majhno KS, saj morata obe imeti samoupravne organe, sklicevati delegacije in pisati zapisnike za isto število delegatov in delegacij, posebnih ali združenih, izvoljenih na splošnih volitvah ali če njihova funkcijo opravljajo samoupravni organi KS.

Posebej je predviden, da se za tako imenovane »fiksne« materialne stroške, na katere KS ne more bistveno vplivati in so

odvisni od vrste in velikosti poslovnih prostorov, zagotavlja dodatna sredstva v dejanski višini. Za nemoteno delovanje so dovolj poslovni prostori velikosti do največ 200 m². Če KS razpolaga z večjimi poslovnimi prostori, naj sama z oddajo le-teh preskrbi sredstva za vzdrževanje, ogrevanje, čiščenje ipd. ali pa višek poslovnih prostorov odda drugemu uporabniku.

Amortizacijo za poslovne prostore in opremo naj bi udeleženke zagotavljale v skladu z zakonom v dejanski višini do 200 m². Obstaja predlog, da bi KS v občini za večja vzdrževalna dela in nakupe sredstva amortizacije združevale in razpolagale na podlagi prioritarnega programa. V občini Ljubljana Vič–Rudnik že imamo združena sredstva amortizacije od leta 1986.

Za delovanje delegatskega sistema, krajevno samoupravo, DPO, planiranje in informiranje prispevajo sorazmerni deleži tudi SIS materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti. Anketa o porabi delovnega časa delavcev, zaposlenih v KS, je pokazala, da približno 20% delovnega časa porabijo za delovanje SIS.

S sofinanciranjem bi SIS, ki so jih za zadovoljevanje svojih potreb ustanovili delovni ljudje in občani, organizirani v KS, prevzele tudi del odgovornosti za delovanje delegatskega sistema. Kot realno se je pokazala možnost, da SIS pokrivajo dejanske stroške delegatskega sistema, od volilnih postopkov, zborov občanov, sej komisij, sklicevanja in pisanja zapisnikov sej delegacij, OD tajnika, najemnin, razsvetljave, čiščenja in ogrevanja sejnih sob itd. Pri tem niso mišljeni stroški gradiv, ki jih SIS pošilja v KS in stroški delovanja konferenc delegacij, temveč samo delovanje temeljnih delegacij v KS.

Družbeni dogovor naj bi po široki javni razpravi začeli uporabljati 1. 1. 1989.

Prenehanje začasnih ukrepov v Hojinem tozdu

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine so na seji 26. oktobra sprejeli poročilo o delu začasnega kolektivnega poslovnega organa družbenega varstva DO Hoja TOZD Stavbno mizarstvo. Prav na osnovi tega poročila so se tudi izrekli o predlogu sklepa o prenehanju začasnih ukrepov družbenega varstva v DO Hoja TOZD Stavbno mizarstvo.

Delovanje kmečke zveze in mladine v naši občini

V poletnem času smo tudi v naši občini pričeli z ustanavljanjem krajevnih slovenskih kmečkih zvez (SKZ). Lepo nam je uspela kmečka tribuna na Dobrovi. Kar tam smo ustanovili krajevno podružnico – SKZ Polhograjskih dolomitov ob prisotnosti predsednika republiške SKZ Ivana Omana. Sledile so v Podpeči (14. avgusta) in sicer SKZ Krim – Barje, ki obsega KS Preserje, Notranje Gorice, Vnanje Gorice in Brezovico. 15. avgusta je bila kmečka tribuna v Velikih Laščah za KS Rob, Turjak in Velike Lašče. Tudi na teh dveh tribunah je bil prisoten Ivan Oman. Velja poudariti, da so bili ti ustanovni občni zbori kar številno obiskani. Na Dobrovi je bilo preko 200 ljudi, v Podpeči 150 in v Velikih Laščah med 150 in 200.

Sklepi so jasni

Na seji iniciativnega odbora za ustanovitev podružnice SKZ za občino Ljubljana Vič–Rudnik smo obravnavali tudi povsem določene probleme in pokazalo se je, da vsa področja naše občine na kmetijskem področju tarejo zelo sorodne ali celo enake težave. To se je pokazalo tudi na tribunah. Sklenili smo:

- vrniti je treba arondirano zemljo, ki ni v lastni obdelavi (zadruga, družbena posestava) po dostopni ceni kmetom
- na novo določiti območja – kvalitete in težavnosti obdelave kmetijskih zemljišč – s tem so povezane ustrezne premije – posebno za katastrske občine Horjul, Zaklanec in Podolnica
- na kmetijskih področjih bo treba posebno kmečke otroke bolj vzgajati v ljubezni do zemlje in kmetijstvu namenjati več časa – teoriji in praksi v osnovnih solah
- na nekaterih področjih so zelo potrebne ureditve kmetijskih zemljišč
- posebno področje Velikih Lašč 300–400 ha; za horjulsko dolino pa pošten zaključek teh ureditev kmetijskih zemljišč,
- »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje« – zakon o kmetijskih zemljiščih naj ne bo le na papirju
- »lovski monopol« – v nebo vpijoč problem z divjadjo; dilema ali žival ali človek
- »monopol nad prometom z lesom« in biološki prispevek od kmečkega lesa naj se vrača nazaj v kmečke gozdove
- kmetje nimajo besede pri prostorskem planiranju – pozidava najboljših kmetijskih zemljišč, vodni zadrževalnik Božna, ...
- KADAR SE GOVORI O KMETIJSTVU NA OBČINI ALI NA KRAJEVNI SKUPNOSTI mora biti nujno vabljen predstavnik SKZ

Slovenska kmečka zveza (na ravni republike) je zaenkrat registrirana na osnovi Zakona o društvih, tako da je uradno društvo, čeprav se imenuje Zveza. To ni Zveza društev kot je n. pr. Planinska zveza, Turistična zveza, itd., ampak je eno društvo – pravzaprav stanovska zveza, ki ima svoje regijske, občinske in krajevne podružnice. Zaenkrat se ni zakonsko možno, da bi bila Socialistična zveza res zveza posameznih zvez občanov, v katere bi se po svojih interesih združevali. Ker regijske, občinske in krajevne podružnice SKZ niso samostojna društva kot npr. Planinsko društvo Šentjošt ali Kulturno-prosvetno društvo Dobrova, ki imata svoja pravila in morata biti posebej registrirana na Upravi za notranje zadeve, pa posameznim podružnicam SKZ niso potrebna pravila in registracija. Potreben jim je le poslovnih delovanja. So pa opravljene neposredne volitve upravnih odborov krajevnih in občinskih podružnic SKZ. Za občni zbor SKZ na ravni republike pa naj bi prišel

po en zastopnik na vsakih 200 članov.

Upravni odbor podružnice SKZ za občino Ljubljana Vič–Rudnik in njegov predsednik je bil izvoljen na seji v četrtek 8. septembra letos. Sejo sem vodil kot predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev podružnice SKZ za našo občino. Predlagal sem, da naj bi imela občinska podružnica v upravnem odboru po dva člana upravnih odborov krajevnih podružnic SKZ na področju naše občine. Za sedaj imamo tri krajevne podružnice: Krim–Barje, Polhograjski dolomiti in Velike Lašče. Pričakujemo še ustanovitev podružnice na področju med Krim–Barjem in Velikimi Laščami, top je na področju Iga. Tako bi imel upravni odbor občinske podružnice 8 članov in še predsednika iz ene izmed krajevnih podružnic, kateri bi bil pač izvoljen. Začasnega predsednika podružnice SKZ za področje občine Ljubljana Vič–Rudnik je bil izvoljen Vinko Zibelnik iz Hrastenic pri Polhovem Gradcu. Zasnega predsednika sem omenil zato, ker bodo predvidoma januarja – torej čez nekaj mesecev prvi redni občni zbori krajevnih podružnic SKZ in tu bodo bodisi potrjeni ali na novo izvoljeni – seveda neposredno – upravni odbori teh podružnic. Začasni predsednik krajevne podružnice SKZ Polhograjskih dolomitov je Alojz Kavčič iz Horjula, predsednik krajevne podružnice Krim–Barje je Jože Repar iz Preserja, predsednik krajevne podružnice iz Velikih Lašč pa Milan Tekavec iz Velikega Osolnika.

Dve podružnici kmečke mladine

Zveza slovenske kmečke mladine – ZSKM – (kot gibanje v okviru ZSMS) je, kot je ZSMS zaslužna, da je s svojo problemsko konferenco v Žalcu o kmetijstvu omogočila, da je ZSKM sploh lahko začela delovati, tako je ZSKM omogočila, da je prišlo do ustanovitve SKZ v Unionu. Po Unionu se je ZSKM posvetila predvsem ustanavljanju podružnic Slovenske kmečke zveze; svoje podružnice je ustanovila, kjer jih je, bolj mimogrede. Tako tudi na Viču nismo od začetka kaj dosti razmišljali o ustanovitvi podružnice ZSKM. Ker je bilo pa na tribunah veliko mladih in ker je v tej mladi generaciji precej dijakov in študentov agronomije, smo se odločili ustanoviti hkrati s Kmečko zvezo tudi krajevne in občinske podružnice ZSKM. Ustanovili smo dve krajevni podružnici kmečke mladine. Predsednik – začasni – krajevne podružnice ZSKM Polhograjskih dolomitov je Janez Koprivec iz Brezij pri Dobrovi, začasni predsednik krajevne podružnice ZSKM Krim–Barje je Jože Novak iz Plešivice. Področje Iga in Velikih Lašč pa zaenkrat še nimata ustanovljenih krajevnih podružnic ZSKM. Upravni odbor podružnice ZSKM v občini Ljubljana Vič–Rudnik naj bi tudi imel po dva člana iz upravnih odborov krajevnih podružnic, tako da bi imel skupaj 8 članov in predsednika. Za zasnega predsednika podružnice ZSKM v občini Ljubljana Vič–Rudnik so predlagali mene. Ta »začasni« pomeni mandat do prvega rednega občnega zbora, ki bo predvidoma januarja, torej čez nekaj mesecev.

Mislim, da je pametno, da ZSKM zaživi povsod po terenu, kjer se ni, kajti glede na to, kolikšno vlogo je odigrala na nivoju republike, lahko in mora še marsikaj postoriti po tem prelepem slovenskem podeželju.

Članarina je enotna za obe zvezi in sicer je 5.000 – din (ali 500 starih jurjev) na hišno številko, potem pa, če je pri hiši več članov, še 100 starih »jurjev« na vsakega družinskega člana.

PAVEL ŽAKELJ

Priznanja družbenopolitičnim delavcem

V četrtek, 20. oktobra so v mali sejni dvorani naše občine slovesno podelili visoka državna priznanja nekaterim našim najzaslužnejšim družbenopolitičnim delavcem. Med temi je bilo, kot je uvodoma povedal predsednik občinske skupščine Peter Vrhunc, ki je podelil priznanja, tudi nekaj starih in preverjenih komunistov, ki so od vsega začetka aktivno sodelovali pri razvoju naše občine.

Visoka državna odlikovanja so (ob obrazložitvi sekretarja komisije za odlikovanja pri občinski skupščini Bojana Zaletela) prejeli: Ludvig Baša, Silva Baus, Albert Vodnik, Breda Čizmek, Toni Grahek in Majda Cimerman.

Slovesne podelitve se je poleg predstavnikov družbenopolitičnega življenja naše občine udeležil tudi sekretar MK ZKS Ljubljana Pavel Vindišar.

B. VRHOVEC

